

Training & Seminar

:: พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ ::

รายละเอียดการสัมมนาเรื่อง พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ ณ ห้องจัด เศรษฐบุตร (ห้อง LT 1) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 เวลา 08.30 - 15.00 น.

กำหนดการ

8.30 - 9.00	ลงทะเบียน
9.00 - 9.10	กล่าวรายงานโดย รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์ คณบดีคณะนิติศาสตร์
9.10 - 9.50	บทบาทพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองและที่มาแห่งกฎหมายกับความยุติธรรม โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ ปากดี และศาสตราจารย์ แสวง บุญเฉลิมวิภาส
9.50 - 10.00	อภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ฟัง
10.00 - 10.30	พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในกิจการ การต่างประเทศ โดย รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช
10.30 - 10.40	อภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้ฟัง
10.40 - 11.20	สถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบทอดมาจากจารีตประเพณีและบทบัญญัติแห่งกฎหมาย : ศึกษากรณียึดอำนาจการปกครองหรือวิกฤตการณ์การเมือง โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ ปากดี : ศึกษาบทบาทของพระมหากษัตริย์กับอำนาจบังคับของจารีตประเพณีในกฎหมายแก่กรณีหนังสือปริทัศน์ เพื่อแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามภรรยา โดย อาจารย์ ดร. ฐาปนันท์ นิพิฏฐกุล
11.20 - 11.30	อภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากผู้ฟัง
11.30 - 12.00	สถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญไทย โดย รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี ม่วงศอโฆษ
13.30 - 14.00	ในหลวง : ดวงประทีปแห่งการฟื้นฟูระบบนิเวศ King Bhumipol : The Guiding Light of Ecological Restoration โดย รองศาสตราจารย์ ทิพย์ชนก รัตโนสถ
14.10 - 14.40	พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
15.00	ปิดงาน

สาระสำคัญ การสัมมนาเรื่อง "พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ" มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

ในหัวข้อดังกล่าวนี้ ประเด็นหลักเกี่ยวกับค่านิยมในสังคมที่ต้องโทษ และได้รับพระราชทานอภัยโทษ สิ่งที่เป็นข้อถกเถียงอยู่ตลอดเวลาซึ่งไม่เกี่ยวกับ พระราชอำนาจแต่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ถูกลงโทษของพระราชทานอภัยโทษ

ในขั้นตอนของการพิจารณาปรับตั้งแต่คำฟ้อง ไปจนถึงคำพิพากษา ของศาล สิ่งสุดท้ายเป็นที่พึงของผู้ต้องหาหรือพระมหากษัตริย์ ซึ่งอาศัยแนวคิดที่มาแห่งความยุติธรรมที่หาเมตตาปราณี

คำว่าอภัยโทษนั้นต่างกับนิรโทษกรรมที่เกี่ยวกับการล้างมลทิน สิ่งที่จะเกิดเป็นการอภัยโทษได้นั้น จึงต้องมีคำพิพากษาแล้วถึงที่สุดไม่ว่าศาลชั้นต้น อุทธรณ์ หรือฎีกา

ประเภทของการอภัยโทษ แบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. การอภัยโทษเป็นรายบุคคล (Individual pardon) ถือว่าเป็นการอภัยโทษที่เกิมาตั้งแต่สมัยสลโซทัย คือ เป็นการพิจารณาจากตัวผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคล (individualization) กล่าวคือ ผู้ต้องโทษนั้นได้มีความประพฤติดีขึ้น ถือเป็นการแสดงออกถึงความเมตตาปราณีของประมุขรัฐต่อผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคล
2. การอภัยโทษทั่วไป (General pardon) เป็นการอภัยโทษแก่ ผู้ต้องโทษในจำนวนมาก โดยจะเกิดขึ้นในเหตุการณ์สำคัญ เช่น การอภัยโทษในพิธีบรมราชาภิเษกในพิธีต่าง ๆ รวมไปถึงพิธีทางรัฐธรรมนูญก็เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต โดยเปลี่ยนการจำคุก เช่น จาก 5 ปีลดเหลือ 3 ปี เป็นต้น โดยการอภัยโทษในลักษณะนี้ ฎีกาพิพากษาวิจารณ์ว่าเป็นการลดจำนวนนักโทษในเรือนจำ เนื่องจากที่คุมขังไม่เพียงพอ

สำหรับที่มาของการอภัยโทษ แบ่งได้ดังนี้

1. การอภัยโทษตามกฎหมาย ในความเป็นจริงแล้วยังไม่มีความชัดเจน แม้ว่า ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาซึ่งโดยปกติแล้ว คำพิพากษาของศาลไม่อาจแก้ไข เปลี่ยนแปลงได้แต่อย่างใด แต่ได้อาศัยหลักการอภัยโทษก็สามารถเปลี่ยนโทษที่ลงโทษให้ลดความรุนแรงลงได้ ไม่ว่าจะเป็นการอภัยโทษเป็นรายบุคคล หรืออภัยโทษทั่วไป
2. การอภัยโทษตามจารีตประเพณี จะเห็นได้ว่าการอภัยโทษในลักษณะ นี้ บางครั้งแม้ในคำพิพากษาของศาลยังไม่มีการเสนอขอการขอพระราชทานอภัยโทษแต่อย่างใด การอภัยโทษตามจารีตประเพณีนี้ บางครั้งการอภัยโทษ ก็ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เช่น วิกฤตการณ์การได้มีการไต่สวนพิพากษา ท้ายที่สุดก็โดยอาศัยอำนาจพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งเป็นไปตามพระราชกระแส ตัวอย่างที่น่าสนใจ อีกตัวอย่าง เกิดกับนักศึกษาแพทย์ของโรงพยาบาลพระมงกุฎ โดยมีมติของมหาวิทยาลัยลงมติให้ไล่ออก เนื่องจาก ไปขโมยของจากเพื่อน เมื่อนักศึกษาดังกล่าวได้ขอพระราชทานอภัยโทษ พระองค์ท่านก็ได้ให้ข้อคิดว่า ควรให้ออกแก่ผู้กระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ในมหาวิทยาลัยแพทย์ โดยให้นักศึกษาแพทย์ดังกล่าวไปฝึกงานเป็นเวลา 1 ปี แทนการไล่ออกในเวลาต่อมาแพทย์ คนดังกล่าวก็ได้เป็นแพทย์ดีเด่นแห่งปีของสมาคมแพทย์ ซึ่งถือเป็นการให้ออกแก่ผู้กระทำผิดได้กลับตัวแก้ไขให้เป็นพลเมืองต่อไปได้ สิ่งที่น่าเป็นห่วง ในการขอพระราชทานอภัยโทษนั้น มักจะกำหนดจากฐานความผิด (objective) ดังจะเห็นว่าความผิดมากกว่าที่จะมุ่งการป้องกัน (prevention) ซึ่งมักจะไม่มีผลต่อการอภัยโทษ เมื่อได้ดูจากมูลเหตุความผิด บังคับการทำความผิดว่าเกิดจากอะไรบ้างนั้น โดยทั่วไปศาลก็ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ โดยอาศัยจากคำฟ้องของอัยการระบุเพียงการลงโทษตามมาตราที่เกี่ยวข้อง (Criminal examination)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะเห็นว่ามิถุนการณ์ของการขอพระราชทาน อภัย โทษ ต้องเป็นอัตราโทษไม่เกิน 8 ปี จึงมีสิทธิขอพระราชทานอภัยโทษได้ ซึ่งก็เพื่อต้องการให้ผู้ต้องโทษ กลับตัวเป็นคนที่สังคมสามารถกลับไปใช้ชีวิตครอบครัว สังคม โดยทั่วไปประเภทของปัญหาขอแบ่งดังนี้

1. ปัญหาเรื่องการอกรอลงอาญา หากผู้ต้องโทษได้ขอพระราชทานอภัยโทษจะทำได้หรือไม่ ซึ่งยังไม่มีกฎหมายห้ามเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ก็ไม่เคยมีใครได้ขอพระราชทานอภัยโทษนับแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

2. ปัญหาการกักโทษทั่วไป ซึ่งเคยกล่าวว่าการพิจารณาว่าต้องการลดจำนวนนักโทษจากเรือนจำ ก่อให้เกิดปัญหาการเข้าออกของผู้ต้องโทษจากเรือนจำ มีได้ลดน้อยลงเลยแต่อย่างไร

สรุป การกักโทษนั้นเป็นที่มาจากการตีประเพณีของไทยที่ต้องการ ให้ผู้ต้องโทษกลับตัวเป็นคนดีของสังคมหากบุคคลดังกล่าวเองก็กระทำความผิด ก็เข้าข่ายกระทำความผิดซ้ำ อาจมิได้รับการกักโทษได้ สิ่งที่ยังต้องการปรับปรุงในแง่ของการ ขอพระราชทานอภัยโทษ กล่าวคือต้องมี Criminal policy คือ มโนนโยบายของภาครัฐที่ชัดเจนว่า ต้องเน้นไปที่ตัวผู้ต้องโทษว่า สาเหตุของการกระทำความผิดโดยดูจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไปซึ่งถือว่าเป็นการมองแบบ subjective มากกว่าจะเป็นแต่เพียงฐานความผิดตามกฎหมาย ซึ่งการขอพระราชทานอภัยโทษก็ต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ ก็เป็นหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการต้องใช้ความรอบคอบในการตัดสินใจว่าจะส่งเรื่องดังกล่าวต่อพระมหากษัตริย์แม้ว่าในบางครั้งจะขัดกันก็ตาม แต่ก็ต้องถือได้ว่าเป็นอำนาจโดยแท้ของพระมหากษัตริย์ในการเยี่ยวยา โดยยึดหลักความเมตตา ปราณีต่อประชาชนของพระองค์

การนำผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมฟังการสัมมนามาใช้ในการปฏิบัติงาน

-

.....
.: เอกสารประกอบ

-

.....
.: ผู้เข้าร่วม นายยุทธพงศ์ ปิ่นอนงค์

นิติกร 6

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
Webmaster: บุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์